

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

А.В. Ковалевська, В.Г. Федорова

ПРОГРАМА І РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА: ФОРМУВАННЯ
І ОЦІНЮВАННЯ»

(для слухачів другої вищої освіти заочної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста,
спеціальності 7.050107 – «Економіка підприємства»)

Харків – ХНАМГ – 2010

Програма і робоча програма навчальної дисципліни **«Потенціал підприємства: формування і оцінювання»** (для слухачів другої вищої освіти заочної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста, спеціальності 7.050107 – «Економіка підприємства») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва, уклад.: А.В.Ковалевська, В.Г.Федорова, – Х.: ХНАМГ, 2010. – 32 с.

Укладачі: А.В. Ковалевська

В.Г. Федорова

Програма побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу і узгоджена з орієнтовною структурою змісту навчальної дисципліни, рекомендованою Європейською Кредитно-Трансферною Системою (ECTS).

Рекомендована для студентів економічних спеціальностей.

Рецензенти: доцент, к.е.н. Полозова Т.В., доцент кафедри «Економічна кібернетика» Харківського національного університету радіоелектроніки;

доцент, к.е.н. Склярук Н.І., доцент кафедри «Економіка підприємств міського господарства» Харківської національної академії міського господарства.

Затверджено на засіданні кафедри економіки підприємств міського господарства, протокол № 3 від 03.11.2009 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
1.1. Мета, предмет та місце дисципліни.....	6
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни.....	6
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги.....	8
1.4. Рекомендована основна навчальна література.....	9
1.5. Анотація програми навчальної дисципліни.....	9
2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	11
2.1. Структура навчальної дисципліни.....	11
2.2. Тематичний план навчальної дисципліни.....	12
2.3. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента.....	22
2.4. Розподіл часу самостійної навчальної роботи студента.....	24
2.5. Засоби контролю та структура залікового кредиту.....	26
2.6. Методи та критерії оцінювання знань.....	26
2.7. Інформаційно-методичне забезпечення.....	29

ВСТУП

Динамічність розвитку підприємств і нестабільність сучасних ринків вимагають перегляду традиційних підходів до управління. Передумовою ефективної діяльності суб'єкта господарювання є відповідність внутрішніх можливостей його ринковому потенціалу. Основою успішного довгострокового функціонування виробничих соціально-економічних систем є орієнтація на зростання їх вартості у відповідності з якісними вимогами ринкового середовища.

Навчальна дисципліна «Потенціал підприємства: формування і оцінювання» — це поєднання вітчизняного й зарубіжного досвіду вартісного обґрунтування господарських рішень, з урахуванням внутрішніх компетенцій та зовнішніх можливостей підприємства. Вона є нормативною в плані підготовки бакалавра з економіки та підприємництва. Доцільність вивчення матеріалу цієї дисципліни визначається тим, що розвиток ринку вимагає істотних перетворень у системі підготовки кадрів для роботи в сучасних організаціях. Управління та використання потенціалу підприємства, його розвиток та оцінка потребують теоретичних знань та практичних навичок щодо формування потенціалу підприємства та його структурних складових, а також знань про закономірності, принципи і особливості формування, розвиток та конкурентоспроможність потенціалу сучасних підприємств як збалансованого інтегрованого утворення, методології й прикладного інструментарію оцінки його ринкової вартості, а також адаптування потенціалу підприємства до змін у зовнішньому середовищі і подолання можливих перешкоджань його розвитку.

Основною задачею викладання дисципліни є забезпечення студентів економічними знаннями, що сприяють комплексному розумінню процесів, що відбуваються в Україні, що впливають на діяльність вітчизняних підприємств, що допомагає підготовці студентів до майбутньої самостійної діяльності. Таким чином, вивчення даної дисципліни формує в майбутніх фахівців систему поглядів і знань, що згодом допоможуть їм у вивченні різних економічних процесів.

Головними завданнями викладання дисципліни «Потенціал підприємства: формування і оцінювання» є:

- надання студентам основних положень із основ потенціалу підприємства та його складових;
- вироблення у студентів практичних умінь та навичок щодо оцінки ринкової вартості потенціалу підприємств;
- сприяння дослідницькій діяльності, розвитку відповідальності у студентів-майбутніх фахівців стосовно прийняття самостійних рішень по проблемах формування й оцінювання потенціалу підприємств.

Приєднання України до Болонського процесу передбачає впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП), яка є українським варіантом ECTS. Програма побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Програма навчальної дисципліни розроблена на основі:

Освітньо-кваліфікаційна характеристика спеціаліста спеціальності 7.050107 «Економіка підприємства» (галузевий стандарт вищої освіти, 2004 р.);

Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра, спеціаліста і магістра напрямку 0305 – „Економіка і підприємництво” (галузевий стандарт вищої освіти, 2008 р.);

Навчальний план підготовки спеціаліста за спеціальностями 6.030504 «Економіка підприємства» напрямку підготовки 0305 „Економіка та підприємництво”, 2008 р.).

Програма ухвалена кафедрою економіки підприємств міського господарства, протокол № 1 від 03.09.2009 р. та Вченою радою факультету Післядипломної освіти та заочного навчання (протокол № 1 від 4 вересня 2009 р.).

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета, предмет та місце дисципліни

Мета вивчення: засвоєння понятійного апарату, методології і прикладного інструментарію оцінювання ринкової вартості потенціалу підприємства та його структурних елементів, набуття знань про закономірності, принципи та особливості формування, розвитку, конкурентоспроможності потенціалу підприємства як збалансованого інтегрованого утворення.

Завдання вивчення: оволодіння новітніми засобами ефективного формування потенціалу підприємства, забезпечення його конкурентоспроможності; знаннями і практичними навичками оцінної діяльності як складової управління розвитком потенціалу підприємства.

Предмет вивчення у дисципліні: методологія і методика формування, оцінювання та розвитку потенціалу підприємства.

Таблиця 1.1 - Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Дисципліни, що передують вивченню даної дисципліни	Дисципліни, вивчення яких спирається на дану дисципліну
1) економічний аналіз; 2) інвестиційна діяльність; 3) фінансовий аналіз.	1) управління потенціалом підприємства; 2) стратегічне управління підприємством; 3) дипломне проектування.

1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль 1. ***ПОТЕНЦІАЛ І РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА*** (2,5 / 90)

Змістові модулі (ЗМ):

ЗМ .1.1. Потенціал сучасних підприємств

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи

1. Сутнісна характеристика потенціалу підприємства.
2. Структура і графоаналітична модель потенціалу підприємства.

ЗМ 1.2. Формування потенціалу підприємства

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи

1. Формування потенціалу підприємства: поняття і загальна модель.
2. Особливості формування виробничого потенціалу підприємства..

ЗМ 1.3. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства та методичні підходи до його оцінки

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи

1. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства.
2. Теоретичні основи оцінювання потенціалу підприємства..
3. Методичні підходи до оцінювання потенціалу підприємства..

ЗМ 1.4. Особливості поелементної оцінки ринкової вартості потенціалу підприємства

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи

1. Оцінювання вартості земельної ділянки, будівель, споруд.
2. Оцінювання ринкової вартості машин і обладнання.
3. Нематеріальні активи підприємства і методи їх оцінювання.
4. Трудовий потенціал підприємства та його оцінювання.
5. Оцінювання вартості бізнесу.
6. Прикладні аспекти оцінювання потенціалу підприємства.
7. Розвиток підприємства: зміст, сучасні концепції та передумови.
8. Методичні підходи до визначення резервів розвитку підприємства та його потенціалу.

1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Вміння та знання (за рівнями сформованості)	Сфери діяльності (виробнича, соціально-виробнича, соціально-побутова)	Функції діяльності у виробничій сфері (проектувальна, організаційна, управлінська, виконавська, технічна, інші)
Репродуктивний рівень: Відрізняти потенціал від ресурсів і резервів, характеризувати його складові, процес формування, оцінювання, урахувати основні специфічні риси окремих об'єктів під час оцінки, чітко знати сфери застосування отриманих результатів оцінки та резервів.	Виробнича, соціально-виробнича	Виконавська
Алгоритмічний рівень: Формувати й обробляти необхідну інформаційну базу щодо оцінки потенціалу підприємства та оцінки його конкурентоспроможності, проводити оцінку потенціалу різними методами (витратним, порівняльним, ринковим), формувати перелік основних переваг і проблем, що потребують вирішення.	Виробнича, соціально-виробнича	Виконавська, управлінська
Евристичний рівень: На основі аналізу економічної ситуації на підприємстві та оцінки його потенціалу, визначати напрямки його розвитку, оптимальну стратегію підприємства; на основі визначених резервів планувати шляхи їх реалізації та оцінювати ефективність від впровадження; прогнозувати майбутню вартість потенціалу підприємства.	Виробнича, соціально-виробнича	Управлінська

1.4. Рекомендована основна навчальна література

1. Гавва В.Н. Потенціал підприємства: формування та оцінювання: навч. посібник / В.Н. Гавва, Е.А. Божко. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 224 с.
2. Григорьев В.В. Оценка предприятий: Имущественный подход: учеб.-практ. Пособие / В.В. Григорьев, И.М. Островкин - М.: Дело, 2000. - 224с.
3. Добикіна О.К. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посібник / О.К. Добикіна, В.С. Рижигов, С.В. Касьянюк, М.Є. Кокотько та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 208 с.
4. Есипов В.Е. Оценка бизнеса / В.Е. Есипов, Г.А. Маховикова, В.В. Терехова. – 2-е изд. – СПб.: Питер, 2006. – 464 с.
5. Кирилюк Є.М. Економічне оцінювання: навч. посібник / Є.М. Кирилюк. – Черкаси: Вид. від ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2008. – 224 с.
6. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: навч. посібник / Н.С. Краснокутська. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 352 с.
7. Круш П.В. Оцінка бізнесу: навч. посібник / П.В. Круш, С.В. Поліщук. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 264 с.
8. Оценка бизнеса: учебник / Под ред. А.Г. Грязновой, М.А. Федотовой. – 2-е изд., перераб и доп. – М.: Финансы и статистика, 2007. – 736 с.
9. Самоукин А.И. Потенциал нематериального производства. – М: Знание, 1991.
10. Федонін О.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посібник / О.С. Федонін, І.М. Рєпіна, О.І. Олексюк – К.: КНЕУ, 2004. – 316 с.

1.5. Анотація програми навчальної дисципліни

ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА: ФОРМУВАННЯ І ОЦІНЮВАННЯ

Мета вивчення: основною метою викладання дисципліни «Потенціал підприємства: формування і оцінювання» є засвоєння понятійного апарату, методології і прикладного інструментарію оцінювання ринкової вартості потенціалу

підприємства та його структурних елементів, набуття знань про закономірності, принципи та особливості формування, розвитку, конкурентоспроможності потенціалу підприємства як збалансованого інтегрованого утворення.

Предмет вивчення у дисципліні: методологія і методика формування, оцінювання та розвитку потенціалу підприємства.

Змістові модулі: потенціал сучасних підприємств; формування потенціалу підприємства; конкурентоспроможність потенціалу підприємства та методичні підходи до його оцінки; особливості поелементної оцінки ринкової вартості потенціалу підприємства.

ПОТЕНЦИАЛ ПРЕДПРИЯТИЯ: ФОРМИРОВАНИЕ И ОЦЕНИВАНИЕ

Цель изучения: основной целью преподавания дисциплины «Потенциал предприятия: формирование и оценивание» является усвоение понятийного аппарата, методологии и прикладного инструментария оценки рыночной стоимости потенциала предприятия и его структурных элементов, приобретение знаний о закономерностях, принципах та особенности формирования, развития, конкурентоспособности потенциала предприятия как сбалансированного интегрированного образования.

Предмет изучения в дисциплине: методология и методика формирования, оценивания и развития потенциала предприятия.

Смысловые модули: потенциал современных предприятий; формирование потенциала предприятия; конкурентоспособность потенциала предприятия и методические подходы к его оценке; особенности поэлементной оценки рыночной стоимости потенциала предприятия.

POTENTIAL OF ENTERPRISE: FORMING AND EVALUATION

Purpose of study: by the primary purpose of teaching of discipline «Potential of enterprise: forming and evaluation» is mastering of concept vehicle, methodology and applied tool of estimation of market value of potential of enterprise and his struc-

tural elements, acquisition of knowledges about conformities to law, principles that forming feature, development, competitiveness of potential of enterprise as balanced computer-integrated education.

The article of study is in discipline: methodology and method of forming, evaluation and development of potential of enterprise.

Semantic modules: potential of modern enterprises; forming of potential of enterprise; competitiveness of potential of enterprise and methodical going near his estimation; features of memberwise estimation of market value of potential of enterprise.

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Структура навчальної дисципліни

Друга вища освіта

Призначення: підготовка спеціалістів	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, від- повідних ECTS – 2,5 Модулів – 1, КР Змістових модулів – 4 Загальна кількість го- дин – 90 КР	Спеціальності: 7.050107 – «Економіка підприємства» Освітньо-кваліфікаційний рівень: Спеціаліст	Нормативна Рік підготовки: 1-й Семестр: 4-й Лекції – 8 год. Практичні – 4 год. Самостійна робота – 78 год. Вид підсумкового контролю - іспит

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять і самостійної роботи становить 10% до 90%.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення аудиторних занять: лекційних, практичних. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час практичних занять. Також велике значення в процесі вивчення і закріплення знань має самостійна робота студентів. Усі ці види занять розроблені відповідно до положень Болонської декларації.

2.2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тематичний план дисципліни «Потенціал підприємства: формування і оцінювання» складається з чотирьох змістових модулів, кожен з яких поєднує в собі відносно окремий самостійний блок дисципліни, який логічно пов'язує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом і взаємозв'язками.

Навчальний процес здійснюється в таких формах: лекційні, практичні заняття, консультації, самостійна робота студента.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

ЗМ 1.1. Потенціал сучасних підприємств

Тема 1. Сутнісна характеристика потенціалу підприємства

Наукова сутність поняття «потенціал», генезис його становлення та використання в економічних дослідженнях і бізнес-практиці. Видові прояви потенціалу. Теоретичне позиціонування категорії «потенціал підприємства» у системі наукових понять. Розкриття основних відмінностей категорії «потенціал підприємства» від суміжних понять: виробнича потужність, економічні ресурси, ефективність діяльності, вартість бізнесу.

Концептуальне значення й формування системного підходу до аналізу потенціалу підприємства. Системне визначення основних складових елементів потенціалу підприємства. Системні зв'язки та характерні особливості окремих складових. Основний зміст поняття «потенціал підприємства». Теоретична модель формування потенціалу підприємства.

Тема 2. Структура і графоаналітична модель потенціалу підприємства

Основні типи структуризації потенціалу підприємства. Визначення та взаємозв'язок об'єктних і суб'єктних складових потенціалу підприємства. Сутнісно-змістова характеристика об'єктних складових потенціалу підприємства: інноваційного, виробничого, фінансового та відтворювального. Елементи фінансового потенціалу підприємства. Просте й розширене відтворення потенціалу підприємства.

Сутнісно-змістовна характеристика суб'єктних складових потенціалу підприємства: науково-технічного, управлінського, маркетингового та потенціалу організаційної структури управління. Маркетинговий потенціал підприємства та його структура: збутовий, логістичний та інші елементи.

Агреговані прояви потенціалу підприємства та їхня характеристика: трудовий, інфраструктурний та інформаційний потенціали. Системоутворююча роль трудового, інфраструктурного та інформаційного потенціалів.

Методологічні основи використання графоаналітичної технології для дослідження потенціалу сучасних підприємств. Функціональна класифікація бізнесу як передумова побудови графоаналітичних моделей потенціалу підприємств: Алгоритм графоаналітичної оцінки потенціалу підприємства. Методика інтерпретації результатів графоаналітичного дослідження.

ЗМ 1.2. Формування потенціалу підприємства

Тема 3. Формування потенціалу підприємства: поняття і загальна модель

Визначення процесів формування та розвитку потенціалу сучасних підприємств. Комплексний підхід до аналізу та системні особливості соціально-економічних систем мікрорівня. Загальнотеоретична модель формування потенціалу підприємства. Синергічні ефекти в розвитку потенціалу підприємства (операційна, управлінська та фінансова синергії). Алгоритм оптимізації потенціалу підприємства. Основні типи закономірностей формування потенціалу підприємства: формуючі та регулюючі. Виділення та аналіз домінуючого чинника розвитку підприємства як основи управління процесами формування його потенціалу. Сучасні тенденції формування потенціалу підприємств.

Тема 4. Особливості формування виробничого потенціалу підприємства

Основні типи сегментування сучасних сфер бізнесу: галузевий та ресурсний розподіли. Специфіка аналізу окремих галузей національної економіки та підприємств. Особливості структури потенціалу підприємств залежно від галузевої специфіки. Ключові фактори ефективного формування й використання по-

тенціалу підприємств різних сфер бізнесу.

Виробничий потенціал підприємства, його елементна структура: потенціал землі та природно-кліматичні умови, потенціал основних та оборотних фондів, потенціал нематеріальних активів, технологічний потенціал підприємства. Місце і роль виробничого потенціалу в суспільному відтворенні. Характеристика виробничого потенціалу як економічної системи. Поняття виробничої функції і виробничої потужності.

ЗМ 1.3. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства та методичні підходи до його оцінювання

Тема 5. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства

Взаємозв'язок економічних категорій: ринок, конкуренція, конкурентоспроможність і потенціал підприємства. Системні характеристики потенціалу з функціональних та організаційних позицій, що визначають ефективність його використання та конкурентоспроможність. Порівняльна оцінка потенціалів підприємств через ринок як передумова оцінки їх конкурентоспроможності. Рівні та особливості прояву конкурентоспроможності потенціалу підприємства.

Методологія оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства: принципи та підходи. Класифікація методів оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.

Діагностика факторів, що визначають конкуренцію на різних ринках. Основні сили конкуренції за М. Портером. Стратегічний аналіз конкурентоспроможності потенціалу підприємства. Оцінка конкурентного статусу фірми. Оцінка привабливості стратегічних зон господарювання. Класифікація конкурентоспроможності потенціалу залежно від рівня глобалізації цілей дослідження (світове лідерство, світовий стандарт, національне лідерство, національний стандарт, галузеве лідерство, галузевий стандарт, пороговий рівень), відповідно до рівня фокусування на функції управління.

Можливі моделі планування в різних стратегічних зонах господарювання. STEP-аналіз підприємства. SWOT-аналіз підприємства. SPACE-аналіз підпри-

ємства. Метод аналізу GAP. Метод аналізу LOTS. Метод аналізу PIMS. Метод вивчення профілю об'єкта. Аналіз конкурентоспроможності за системою 111-555. Прикладні методики оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства: індикаторний метод оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства за економічними і соціальними стандартами, метод експертних оцінок, метод набору конкурентоспроможних елементів.

Тема 6. Теоретичні основи оцінювання потенціалу підприємства

Мета і завдання вартісної оцінки потенціалу підприємства. Сутність та механізм реалізації процедури оцінки потенціалу підприємства. Концепція вартісної оцінки потенціалу підприємства: теоретичні постулати, методологічні передумови, різновиди вартості бізнесу та принципи її визначення. Структурно-логічна схема формування вартості потенціалу підприємства та її складових.

Сучасна методологія оцінки вартості бізнесу та потенціалу підприємства. Сутнісно-змістовна характеристика вартості в обміні: ринкової, ліквідаційної, заставної, страхової та орендної вартості. Особливості прояву вартості потенціалу в користуванні: інвестиційна, балансова, податкова та вартість заміщення (відтворення).

Загальна класифікація принципів оцінки вартості потенціалу підприємства. Сутнісно-змістовна характеристика принципів оцінки, які базуються на уявленнях користувача: принцип корисності, принцип заміщення, принцип очікування. Розкриття принципів оцінки, пов'язаних з ринковим середовищем: принцип залежності, принцип попиту і пропонування, принцип відповідності, принцип конкуренції, принцип заміщення (відтворення). Принципи, пов'язані з земельною ділянкою, будинками та спорудами: принцип залишкової продуктивності, принципи вкладу (внеску) та віддачі, принципи збалансованості та оптимальності, принцип поділу та поєднання майнових прав. Принцип найліпшого і найефективнішого використання.

Тема 7. Методичні підходи до оцінювання потенціалу підприємства

Сутність та необхідність системного підходу до оцінки вартості потенціалу підприємства. Три основні теоретичні концепції оцінки вартості бізнесу та потенціалу підприємства: результатна (дохідна), ресурсна (витратна) та ринкова (порівняльна); їх специфічні особливості.

Загальна характеристика витратних методів оцінки та особливостей їх використання за сучасних умов господарювання: метод порівняльної одиниці, метод поділу за компонентами, метод кількісної діагностики, метод обліку витрат на інфраструктуру, метод вартості заміщення (відтворення), метод індексації даних проектно-кошторисної документації.

Загальна методологія порівняльних методів оцінки. Ознайомлення з методами ринкової концепції: метод парного продажу, метод статистичних коригувань, експертні методи порівняння, метод мультиплікаторів порівняння. Класифікація мультиплікаторів порівняння за різними ознаками.

Основи результатної оцінки вартості потенціалу підприємства. Функції грошової одиниці: економічна сутність, призначення та використання в розрахунках вартості потенціалу підприємства. Загальна характеристика результатних методів для оцінки потенціалу підприємства: метод дисконтування грошових потоків, метод капіталізації доходу, метод залишкового доходу.

Методи визначення ставки приведення грошових потоків: метод кумулятивної побудови, метод співставного продажу, метод капітальних активів, метод сполучених інвестицій, метод середньозваженої вартості капіталу, метод внутрішньої норми дохідності, метод ставки LIBOR.

Економічна логіка побудови та розрахунку коефіцієнта капіталізації. Різновиди коефіцієнтів капіталізації. Методи розрахунку коефіцієнта капіталізації: за ставкою дисконту, на основі співставного продажу, метод сумування, метод вирахування, метод сполучених інвестицій, метод Елвуда, метод фінансових показників схожих підприємств, метод ринкового мультиплікатора, метод внутрішньої ставки дохідності.

Порівняльна характеристика переваг і недоліків різних підходів до оцінки вартості потенціалу підприємства.

ЗМ 1.4. Особливості поелементної оцінки ринкової вартості потенціалу підприємства

Тема 8. Оцінювання вартості земельної ділянки, будівель і споруд

Сучасні особливості підприємницького використання забудованих і неза-

будованих ділянок. Основні передумови визнання земельних ділянок та об'єктів нерухомості частиною потенціалу підприємства згідно з ресурсним та організаційно-функціональним підходами. Принципи визначення вартості земельної ділянки та об'єктів нерухомості. Перелік і зміст документів, необхідних для проведення оцінки вартості нерухомих об'єктів.

Оцінка вартості земельних ділянок промислового й непромислового призначення. Різновиди експертної та нормативної оцінки земель, їх порівняльна характеристика. Передумови проведення нормативної та експертної оцінки вартості земель.

Базові методичні підходи до оцінки вартості земельних ділянок: метод залишку для землі, метод капіталізації земельної ренти, метод порівняльного продажу, метод переносу (співвідношення), метод витрат на освоєння.

Класифікація об'єктів нерухомості у цілях оцінки. Змістовна характеристика методів оцінки об'єктів нерухомості: метод порівняльної одиниці, метод поділу за компонентами, метод мультиплікаторів та ін. Особливості використання різних методів оцінки об'єктів нерухомості за сучасних умов діяльності.

Тема 9. Оцінювання ринкової вартості машин і обладнання

Ідентифікація машин та обладнання як об'єкта оцінки й складової потенціалу підприємства. Оцінка машин та обладнання відокремлено, групами й системно. Типові ситуації, що потребують вартісної оцінки машин та обладнання. Способи групування машин та обладнання як об'єкта оцінки: за належністю до основних фондів, за роллю у виробничому процесі, за правом власності, за способом придбання та походження, за етапом життєвого циклу, за рівнем універсальності. Джерела інформації та етапи ідентифікації об'єкта оцінки.

Види зносу та його вплив на вартість машин та обладнання: фізичний знос, технологічне, функціональне та економічне старіння. Непрямі методи визначення фізичного зносу об'єкта: метод ефективного віку, метод експертизи стану, метод зниження споживчих якостей, метод зниження дохідності. Оцінка техніко-економічного старіння машин та обладнання.

Особливості використання витратних методів оцінки потенціалу машин

та обладнання підприємства: метод розрахунку за ціною однорідного об'єкта, метод аналізу й індексації витрат, метод по-елементного розрахунку витрат, метод визначення собівартості за укрупненими нормативами.

Порівняльний підхід до оцінки вартості потенціалу машин та обладнання. Методика вибору об'єкта порівняння. Змістовна характеристика найбільш поширених методів порівняльної групи: метод прямого порівняння, метод статистичного моделювання ціни, метод розрахунку за питомими ціновими показниками, методи кореляційних залежностей, метод процента відновної вартості, метод рівновеликого аналога.

Методологія результатної оцінки машин та обладнання. Особливості використання методів результатної групи для оцінки вартості машин та обладнання: метод дисконтування чистих грошових потоків, метод прямої капіталізації доходів.

Тема 10. Нематеріальні активи підприємства і методи їх оцінювання

Понятійно-категоріальний апарат, який використовується в оціночній практиці нематеріальних активів підприємства. Специфічні риси нематеріальних активів як складової потенціалу підприємства. Класифікація нематеріальних активів за різними ознаками: за правовою ознакою, за ознакою цілісності та ін. Функціональний підхід до менеджменту нематеріальних активів підприємства. Процес перетворення продукту інтелектуальної праці в нематеріальний актив.

Особливості господарського використання нематеріальних активів у діяльності сучасних підприємств. Принципи обліку нематеріальних активів підприємства як передумова їхньої оцінки. Оцінка та аналіз нематеріальних активів підприємства.

Методологія оцінки вартості нематеріальних активів підприємства. Основні підходи до вирішення проблеми ідентифікації нематеріального об'єкта оцінки. Види оцінок вартості нематеріальних активів: за фактичною собівартістю, за поточною відновною вартістю, за поточною ринковою вартістю, за чистою вартістю реалізації. Методи оцінки вартості потенціалу нематеріальних активів (метод приведення грошових потоків, метод умовної економії, метод отрима-

них переваг у доходах, метод надлишкових прибутків, метод надлишкових грошових потоків, метод звільнення від роялті, метод виграшу в собівартості, метод прямої капіталізації грошового потоку) та особливості їх використання за сучасних умов господарювання.

Витратний підхід до оцінки вартості потенціалу нематеріальних активів: основні передумови та принципи. Сутнісна характеристика витратних методів оцінки нематеріальних активів: метод початкових витрат, метод відновної вартості, метод вартості заміщення.

Тема 11. Трудовий потенціал підприємства та його оцінювання

Визначення поняття «трудовий потенціал»: рівні прояву, види, характерні риси. Одиниці виміру вартості трудового потенціалу підприємства, їх використання в прикладному аналізі. Мета, цілі та завдання оцінки трудового потенціалу в господарській практиці. Трудовий потенціал працівника і характеристика окремих його складових. Фактори, що визначають трудовий потенціал працівника. Основні складові трудового потенціалу організації.

Теоретичні передумови побудови методик оцінки трудового потенціалу: сучасні підходи та моделі. Методологічні основи визначення трудового потенціалу підприємства. Загальна логіка оцінки вартості трудового потенціалу. Витратні методики вартісної оцінки трудового потенціалу та особливості їх практичного використання. Методика оцінки потенціалу за Н. В. Авдеєнком та В. А. Котловим: сутність, показники, переваги та недоліки. Методика оцінки трудового потенціалу на основі одиниці живої праці: показники та алгоритм розрахунку. Методики порівняльної оцінки потенціалу підприємства: анкетування, описовий метод, порівняння парами, рейтинговий метод, метод визначеного розподілу, оцінка за вирішальною ситуацією, шкала спостереження за поведінкою, метод інтерв'ю, метод «360 градусів», тестування, моделі компетентності та ін. Коефіцієнтна методика оцінки трудового потенціалу підприємства: групи показників та алгоритм їх розрахунку. Результатна оцінка потенціалу управлінського та технологічного персоналу.

Тема 12. Оцінювання вартості бізнесу

Витратні методики вартісної оцінки трудового потенціалу та особливості їх практичного використання. Методика оцінки потенціалу за Н.В. Авдєєнком та В.А. Котловим: сутність, показники, переваги та недоліки. Методика оцінки трудового потенціалу на основі одиниці живої праці: показники та алгоритм розрахунку.

Методики порівняльної оцінки потенціалу підприємства: анкетування, описовий метод, порівняння парами, рейтинговий метод, метод визначеного розподілу, оцінка за вирішальною ситуацією, шкала спостереження за поведінкою, метод інтерв'ю, метод «360 градусів», тестування, моделі компетентності та ін.

Простий балансовий метод оцінки вартості бізнесу: алгоритм розрахунку та ключовий показник. Метод регулювання балансу. Метод вартості заміщення. Метод ліквідаційної вартості. Метод чистих активів. Методики накопичення активів.

Метод прямої капіталізації: ключові особливості та алгоритм визначення. Метод дисконтування грошового потоку. Метод оцінки вартості бізнесу на основі опціонів. Метод економічного прибутку. Метод додаткових прибутків.

Метод мультиплікаторів: різновиди мультиплікаторів та їх використання в оціночній практиці. Метод галузевих співвідношень. Метод аналогового продажу (ринку капіталу). Основні методи аналізу бізнесу з метою оцінки його вартості. Особливості оцінки гудвілу (репутації) підприємства: німецький метод, швейцарський метод, англосаксонський метод, дисконтний метод, метод щорічного визначення, метод Грефа, комбінований метод оцінки.

Тема 13. Прикладні аспекти оцінювання потенціалу підприємства

Особливості оцінки потенціалу підприємства для моніторингу поточних можливостей. Процедура оцінки. Автоматизація розрахунків щодо моніторингу поточних можливостей і графоаналітики очікуваних результатів.

Оцінка підприємства при приватизації. Сучасні особливості та нормативно-методична база приватизації вітчизняних підприємств. Напрямки удосконалення приватизаційних механізмів в промисловості.

Оцінка потенціалу при проектуванні стратегічних цілей підприємства.
Передумови та вибір альтернативних варіантів розвитку потенціалу підприємства.
Діагностика та оцінка перспективного вектору розвитку потенціалу підприємства.

Тема 14. Розвиток підприємства: зміст, сучасні концепції та передумови

Теоретичні основи розвитку підприємства: зміст, сучасні концепції та передумови. Концептуальна модель оцінки потенціальних можливостей розвитку підприємства, її етапи. Стратегії розвитку.

Технічний розвиток підприємства. Основні етапи. Створення, освоєння нових і підвищення якості тих, що виготовляються, видів продукції. Запровадження прогресивної технології, модернізація та автоматизація виробничих процесів. Результати здійснення заходів технічного розвитку.

Організаційний розвиток підприємства: сучасні концепції. Сутність і тенденції організаційного розвитку підприємств. Основні риси підприємства майбутнього. Еволюція організаційних структур управління підприємствами. Нові організаційні типи підприємств. Реінжиніринг господарського розвитку підприємств. Реструктуризація підприємств як основа їх економічного зростання. Бізнес-діагностика підприємств у процесі їх реструктуризації.

Тема 15. Методичні підходи до визначення резервів розвитку підприємства та його потенціалу

Сутність «резерву». Основні резерви розвитку підприємства, їх суть і класифікація. Зовнішні та внутрішні резерви розвитку.

Етапи визначення резервів розвитку підприємства. Методологія розрахунку резервів розвитку підприємства за окремими напрямками.

Методичні підходи до визначення резервів розвитку підприємства та його потенціалу.

2.3. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента

Таблиця 2.1- Розподіл часу за модулями і змістовими модулями
(друга вища освіта)

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит /годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Сем., пр.	Лаб.	СРС
Модуль 1	2,5/90	8	4	-	78
ЗМ 1. Потенціал сучасних підприємств	0,5/20	1	0,5	-	18
ЗМ 2. Формування потенціалу підприємства	0,5/20	2	0,5	-	18
ЗМ 3. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства та методичні підходи до його оцінки.	1/30	3	2	-	24
ЗМ 4. Особливості по-елементної оцінки ринкової вартості потенціалу підприємства	0,5/20	2	1	-	18

Таблиця 2.2 - Лекційний курс (друга вища освіта)

Зміст	Кількість годин за спеціальностями, спеціалізаціями (шифр, аббревіатура)
	7.050107 ЕП ДВ
1	2
ЗМ 1. Потенціал сучасних підприємств	1
1. Сутнісна характеристика потенціалу підприємства.	-
2. Структура і графоаналітична модель потенціалу підприємства.	1
ЗМ 2. Формування потенціалу підприємства	1
1. Формування потенціалу підприємства: поняття і загальна модель.	0,5
2. Особливості формування виробничого потенціалу підприємства.	0,5
ЗМ 3. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства та методичні підходи до його оцінки	2

Продовження табл. 2.2

1	2
1. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства.	1
2. Теоретичні основи оцінювання потенціалу підприємства.	0,5
3. Методичні підходи до оцінювання потенціалу підприємства.	0,5
ЗМ 4. Особливості поелементної оцінки ринкової вартості потенціалу підприємства	4
1. Оцінювання вартості земельної ділянки, будівель і споруд.	0,5
2. Оцінювання ринкової вартості машин і обладнання.	0,5
3. Нематеріальні активи підприємства і методи їх оцінювання.	-
4. Трудовий потенціал підприємства та його оцінювання.	1
5. Оцінювання вартості бізнесу.	1
6. Прикладні аспекти оцінювання потенціалу підприємства.	-
7. Розвиток підприємства: зміст, сучасні концепції та передумови.	0,5
8. Методичні підходи до визначення резервів розвитку підприємства та його потенціалу.	0,5
РАЗОМ	8

Таблиця 2.3 - Практичні заняття (друга вища освіта)

Зміст	Кількість годин за спеціальностями, спеціалізаціями (шифр, аббревіатура)
	7.050107 ЕП ДВ
1	2
ЗМ 1. Потенціал сучасних підприємств	0,5
1. Сутнісна характеристика потенціалу підприємства.	-
2. Структура і графоаналітична модель потенціалу підприємства.	0,5
ЗМ 2. Формування потенціалу підприємства	0,5
1. Формування потенціалу підприємства: поняття і загальна модель.	-

Продовження табл. 2.3

1	2
2. Особливості формування виробничого потенціалу підприємства.	0,5
ЗМ 3. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства та методичні підходи до його оцінки	1
1. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства.	0,5
2. Теоретичні основи оцінювання потенціалу підприємства.	-
3. Методичні підходи до оцінювання потенціалу підприємства.	0,5
ЗМ 4. Особливості поелементної оцінки ринкової вартості потенціалу підприємства	2
1. Оцінювання вартості земельної ділянки, будівель і споруд.	0,5
2. Оцінювання ринкової вартості машин і обладнання.	0,5
3. Нематеріальні активи підприємства і методи їх оцінювання.	-
4. Трудовий потенціал підприємства та його оцінювання.	0,5
5. Оцінювання вартості бізнесу.	0,5
6. Прикладні аспекти оцінювання потенціалу підприємства.	-
7. Розвиток підприємства: зміст, сучасні концепції та передумови.	-
8. Методичні підходи до визначення резервів розвитку підприємства та його потенціалу.	-
РАЗОМ	4

2.4. Розподіл часу самостійної навчальної роботи студента

Самостійна навчальна робота розрахована на формування практичних навичок у роботі студентів зі спеціальною літературою, орієнтування їх на інтенсивну роботу, критичне осмислення здобутих знань і глибоке вивчення теоретичних і практичних проблем функціонування системи управління на підприємстві.

Таблиця 2.4 - Самостійна навчальна робота студента

Форми самостійної роботи (за змістовими модулями)	Години	Форма звіту
ЗМ 1. Потенціал сучасних підприємств	18	
1. Огляд основної та додаткової літератури	4	Конспект
2. Ведення термінологічного словника	2	Текст словника
3. Розгляд контрольних запитань і прикладів тестових завдань	4	Відповіді у зошиті для практичних занять
4. Виконання контрольної роботи	8	Контрольна робота
ЗМ 2. Формування потенціалу підприємства	18	
1. Огляд основної та додаткової літератури	4	Конспект
2. Ведення термінологічного словника	2	Текст словника
3. Розгляд контрольних запитань і прикладів тестових завдань	4	Відповіді у зошиті для практичних занять
4. Виконання контрольної роботи	8	Контрольна робота
ЗМ 3. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства та методичні підходи до його оцінки	24	
1. Огляд основної та додаткової літератури	2	Конспект
2. Ведення термінологічного словника	2	Текст словника
3. Самостійний розгляд питань тем «Конкурентоспроможність потенціалу підприємства»	3	Конспект
4. Побудова аналітичних порівняльних таблиць за темою «Порівняння підходів до оцінки потенціалу підприємства»	2	Конспект
4. Розгляд контрольних запитань і прикладів тестових завдань	3	Відповіді у зошиті для практичних занять
5. Виконання контрольної роботи	12	Контрольна робота
ЗМ 4. Особливості поелементної оцінки ринкової вартості потенціалу підприємства	18	
1. Огляд основної та додаткової літератури	2	Конспект
2. Ведення термінологічного словника	2	Текст словника
3. Самостійний розгляд питань теми «Нематеріальні активи підприємства та методи їх оцінювання»; «Прикладні аспекти оцінювання потенціалу підприємства»	3	Конспект
4. Розгляд контрольних запитань і прикладів тестових завдань	3	Відповіді у зошиті для практичних занять
5. Виконання контрольної роботи	8	Контрольна робота
РАЗОМ	78	

2.5. Засоби контролю та структура залікового кредиту

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)	Розподіл балів, %
МОДУЛЬ 1. Поточний контроль зі змістових модулів	
Вибіркове опитування на практичних заняттях	10
Контрольна робота (30 тем за номером студента у списку групи за журналом. Контрольна робота складається з теоретичної частини, у якій необхідно розглянути широко теоретичне питання, та практичної частини, в якій треба показати вміння застосовувати теоретичні знання)	25
Підсумкове тестування за трьома модулями	25
Підсумковий контроль за МОДУЛЕМ 1	
Письмовий іспит (30 білетів, в яких запропоновано 2 теоретичних питання та розв'язання задачі)	40
Усього за модулем 1	100%

2.6. Методи та критерії оцінювання знань

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовують такі форми та методи контролю і оцінювання знань:

- поточний контроль зі змістових модулів;
- складання іспиту.

Оцінку знань студентів з дисципліни «Потенціал підприємства: формування і оцінювання» здійснюють відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП), що є українським варіантом ECTS. Ця система базується на здійсненні наскрізного поточного контролю на аудиторному занятті у відповідності до його форми (лекційної, практичної).

Підсумковою оцінкою поточного контролю є оцінка за модуль, тобто реалізується принцип модульного обліку знань студентів.

Навчальним планом з дисципліни «Потенціал підприємства: формування і оцінювання» передбачено складання іспиту. Для оцінювання знань викорис-

тують чотирибальну національну шкалу та стобальну шкалу оцінювання ECTS.

Порядок здійснення поточного оцінювання знань студентів.

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни, відвідування занять;
- виконання завдань на практичних заняттях;
- виконання завдань поточного контролю.

Робота студентів на практичних заняттях оцінюється за 4-бальною системою і згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів перекладається в систему оцінювання за шкалою ECTS (табл. 2.5).

При оцінюванні виконання практичних завдань увага приділяється їх якості й самостійності.

Поточний модульний контроль рівня знань передбачає виявлення опанування студентом матеріалу лекційного модуля та вміння застосувати його для вирішення практичної ситуації і проводиться у вигляді письмового контролю (контрольна робота за білетами або тестування за вибором студента).

Поточний контроль проводиться у письмовій формі по закінченню кожного зі змістових модулів після того як розглянуто увесь теоретичний матеріал та проведені практичні завдання в межах кожного з чотирьох ЗМ.

Контроль здійснюється і оцінюється за двома складовими: лекційною (теоретичною) та практичною (розрахункові завдання) частинами. Для цього білети для проведення поточного контролю мають два теоретичні запитання та одну практичну задачу. Може бути також використано тестове завдання – за вибором студентів.

Знання оцінюються за 4-бальною системою за національною шкалою (контрольна робота) або за системою оцінювання за шкалою ECTS (тестові завдання) (табл. 2.5).

Проведення підсумкового контролю. Умовою допуску до іспиту є позитивні оцінки з поточного контролю знань за змістовими модулями.

За умов кредитно-модульної системи організації навчального процесу до підсумкового контролю допускають студентів, які набрали в сумі за всіма змістовими модулями більше 30% балів від загальної кількості з дисципліни (або більше 50% балів з поточного контролю за всіма змістовими модулями).

Таблиця 2.5 - Шкала перерахунку оцінок результатів контролю знань студентів

Оцінка за національною шкалою	Визначення назви за шкалою ECTS	ECTS оцінка	% набраних балів
ВІДМІННО	Відмінно – відмінне виконання лише з незначними помилками	A	більше 90 – 100
ДОБРЕ	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	B	більше 80 – 90 включно
	Добре – у загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	C	більше 70 – 80 включно
ЗАДОВІЛЬНО	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	D	більше 60 – 70 включно
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	E	більше 50 – 60 включно
НЕЗАДОВІЛЬНО	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перездати тест	FX*	більше 26 – 50 включно
	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота з повторним вивченням змістового модуля	F**	від 0 – 25 включно

* з можливістю повторного складання.

** з обов'язковим повторним курсом

2.7. Інформаційно-методичне забезпечення

Бібліографічні описи, Інтернет адреси	Теми, де застосовується
1	2
1. Основна література	
Конституція України від 28.06.1996 р.	1-12
Господарський кодекс України. - К., 2002.	1, 11
Бюджетний кодекс України. - К., 2002.	1,2, 11
Законодавство України про працю: Зб. нормат. – прав. Актів. – К.: Істина, 2004. –344 с.	11
Кодекс законов о труде Украины: Научно-практический комментарий. Издание четвертое, дополненное и переработанное. – Х.: ООО “Одиссей”, 2004. – 736 с.	11
Закон України "Про оцінку земель" від 11.12.2003	6,7
Закон України "Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні" від 12.07.2001	5, 6, 7, 8, 9
Гавва В.Н. Потенціал підприємства: формування та оцінювання: навч. посібник / В.Н. Гавва, Е.А. Божко. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 224 с.	1-15
Григорьев В.В. Оценка предприятий: Имущественный подход: учеб.-практ. Пособие / В.В. Григорьев, И.М. Островкин - М.: Дело, 2000. - 224с.	12
Добикіна О.К. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посібник / О.К. Добикіна, В.С. Рижиков, С.В. Касьянюк, М.Є. Кокотько та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 208 с.	1-15
Есипов В.Е. Оценка бизнеса / В.Е. Есипов, Г.А. Маховикова, В.В. Терехова. – 2-е изд. – СПб.: Питер, 2006. – 464 с.	12
Кирилюк Є.М. Економічне оцінювання: навч. посібник / Є.М. Кирилюк. – Черкаси: Вид. від ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2008. – 224 с.	6,7,8,9,10,12
Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: навч. посібник / Н.С. Краснокутська. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 352 с.	1-15
Круш П.В. Оцінка бізнесу: навч. посібник / П.В. Круш, С.В. Поліщук. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 264 с.	12
Оценка бизнеса: учебник / Под ред. А.Г. Грязновой, М.А. Федотовой. – 2-е изд., перераб и доп. – М.: Финансы и статистика, 2007. – 736 с.	12
Федонін О.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч.посібник / О.С. Федонін, І.М. Репіна, О.І. Олексюк – К.:КНЕУ, 2004. – 316 с.	1-15

1	2
2. Додаткові джерела	
Постановление Кабинета Министров Украины №1554 от 12.10.2000 г. “Методичка оценки стоимости имущества во время приватизации”.	8,9,12
Постановление Кабинета Министров Украины №1440 от 10.09.2003 г. “Общие положения оценки имущества и имущественных прав”.	8,9,12
Постановление Кабинета Министров Украины №1891 от 10.12.2003 г. “Методика оценки стоимости имущества”.	8,9,12
Авдеенко В. Н., Котлов В. А. Производственный потенциал промышленного предприятия. – М.: Экономика, 1989. – 240 с.	4
Ансофф И. Стратегическое управление / Пер. с англ. – М.: Экономика, 1989. – 519 с.	5
Архипов В. М. Проектирование производственного потенциала объединений. – Ленинград: Изд. ЛГУ, 1984. – 160 с.	4
Богатін Ю.В. Швандар В.А. Оцінка ефективності бізнесу й інвестицій, М.: 1999. – 158 с.	12
Борисов А. Б. Большой экономический словарь. – М.: Книжный мир, 2000. – 895 с.	1-12
Володькина М.В. Стратегический менеджмент: Учеб. Пособие. – К.: Знання-Прес, 2002. –149 с.	5
Вотрих Х., Винтер В. Конкурентоспособность глобальных предприятий // Проблемы теории и практики управления. – 1995. – №3. – С. 96-101.	5
Економіка підприємства : Підручник / За заг. ред. С.Ф Покропівного. –К.: КНЕУ, 2000. – 528 с.	4,5,9,10,11
Ковалев А. П. Оценка стоимости активной части основных фондов: Учеб.-метод, пособие. – М.: Финстатин-форм, 1997. – 175 с.	9
Мендрул А., Пузип Ф., Галкин И., Скрынько С. и др. Учебное пособие для подготовки к сдаче квалификационного экзамена по экспертной оценке имущества, недвижимости, имущественных и неимущественных прав, бизнеса, техники и оборудования (категории А, В, С). – К.: Эксперт-Л, 2000. – 323 с.	8,9,10,12
Портер М. Стратегія конкуренції / Пер. з англ. А. Олійник, Р. Скільського. – К.: Основи, 1997. – 390 с.	5
Ревуцький А. Д. Потенціал і вартість підприємств. – М.: 1999. – 258 с.	1,2,3,12

1	2
Репіна І. М. Визначення конкурентоспроможності потенціалу підприємства / Стратегія економічного розвитку України: Наук. зб. – Вип. 4(11)/ Голов, ред. О. П. Степанов. – К.: КНЕУ, 2002. – С. 114-117.	5
Сопко В. Бухгалтерский учет нематериальных активов. – К., 1993. – 18 с.	10
Фатхутдинов Р. А. Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 312 с.	5
Фатхутдинов Р. А. Стратегический менеджмент: Учеб. пособие. – М.: Интел-Синтез. 1997. – 304 с.	5
Юданов А. Ю. Конкуренция: теория и практика: Учеб.-практич. пособие. – 2-е изд. – М.: Гном-Пресс, 1998. – 381 с.	5
“Нормы профессиональной деятельности оценщика” от 11.04.1995 г. Украинского общества оценщиков (редакция от 18.08. 1999 г.). – http://uto.com.ua .	8,9,10,12
http://www.bbest.ru/osnfinmng/plandenpotok/postirash/	1-12
http://www.leguild.ru/lectures.html	1-12
http://polbu.ru/litovskih_finmanage/ch14_i.html	1-12
http://www.Bank24.ru	1-12
http://www.ref.by/refs/54/12431/1.html	1-12
3. Методичне забезпечення	
Конспект лекцій з курсу «Потенціал підприємства: формування і оцінювання» (для студентів заочної форми навчання за напрямком підготовки 0501 – «Економіка і підприємництво», спеціальностей 6.030504, 7.050107 – «Економіка підприємства») / Укл.: Ачкасов І.А., Пушкар Т.А., Федорова В.Г. – Х.: ХНАМГ, 2009. – 93 с.	
Потенціал підприємства: формування і оцінювання: Методичні вказівки до проведення практичних занять (студентам заочної форми навчання за напрямком підготовки 0501 – «Економіка і підприємництво», спеціальностей 6.030504, 7.050107 – «Економіка підприємства») / Укл.: к.е.н. Ковалевська А. В., Федорова В.Г. –Х.: ХНАМГ, 2009. - 50 с.	
Потенціал підприємства: формування і оцінювання: Методичні вказівки до виконання контрольної роботи (для студентів заочної форми навчання за напрямком підготовки 0501 – «Економіка і підприємництво», спеціальностей 6.030504, 7.050107 – «Економіка підприємства») / Укл.: к.е.н. Ковалевська А.В., Федорова В.Г. – Х.: ХНАМГ, 2009. –28 с.	
Потенціал підприємства: формування і оцінювання: Методичні вказівки для самостійної роботи студентів за спеціальностями 6.030504, 7.050107 - «Економіка підприємства» / Укл.: д.е.н. Писаревський І М Пушкар Т.А. - Харків: ХНАМГ, 2007. - 34 с.	

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Ковалевська Алла Володимирівна

Федорова Вікторія Геннадіївна

Програма і робоча програма навчальної дисципліни

«Потенціал підприємства: формування і оцінювання»

(для слухачів другої вищої освіти заочної форми навчання освітньо-

кваліфікаційного рівня спеціаліста, спеціальності

7.050107 – «Економіка підприємства»)

Комп'ютерна верстка: Н.М. Колісник

План 2010, поз. 337 Р

Підп. до друку 19.05.2010 р.

Друк на ризографі

Тираж 15 пр.

Формат 60x84 1/16

Ум. друк. арк. 1,4

Зам. № 6258

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,

вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК №731 від 19.12.2001